Ч. 295 (13.840). Львів, субота 3. листопада 1934. Opłacono ryczałtem. Рік LV.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·50 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і Канаді ... дол. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.



# СВЯТО 1-го ЛИСТОПАДА.

### АРХИЄРЕЙСЬКЕ БОГОСЛУЖЕННЯ У СВ. ЮРІ.

У катедральній церкві св. Юра відбулася 1. листопада п. р. Архиєрейська Служба Божа, яку відправив Преосв. еп. о. д-р Бучко в асисті капітули. Епископ Бучко виголосив теж патріотичну проповідь, побудовану на оповіданні Старого Завіта про недолю ізраїльського народу. Поклик до єдности й надії на Бога та благословенням усім присутнім і неприсутнім і всьому українському народові закінчив епископ проповідь. Многоліттєвіям Українському Народові і молитвою „Боже Великий" закінчилося Богослуження, яке — як кожного року — зібрало маси народу з усіх верств, що заповнили вщерть просторий храм.

Порядок цього року панував у церкві кращий, ніж коли-небудь. Перед великим вівтарем був приготований фотель для 1-го голови Ґенерального Секретаріяту ЗУНР д-ра Костя Левицького, праворуч фотель колишнього головного команданта УГА ґен. Тарнавського. Передові крісла були призначені для представників установ і організацій, окреме місце було визначене для колишніх членів визвольницьких армій, — впорядчики вказували місця. На представницьких місцях засіли посли й сенатори з головою УНДО д-ром Дм. Левицьким на чолі, голова НТШ, голова „Рідної Школи", директори „Сільського Господаря", „Дністра", „Маслосоюзу", „Центросоюзу", голова Музичного Т-ва ім. Лисенка, голова „Союзу Українок" і ін.

### АКАДЕМІЯ УНДО.

Після Богослуження у св. Юрі відбулися в домівці Ґенерального Секретаріяту УНДО у Львові святочні сходини членів партії. Збори відкрив короткою промовою голова д-р Дмитро Левицький, після якого короткий реферат виголосив д-р Кость Левицький. Промовець пригадав важніші історичні дати та вказав м. ін. на нещасливий збіг обставин — повстання на Великій Україні саме одночасно з боями за Львів. Закінчив слушним покликом, щоб у такому святочному моменті, як великі всенаціональні роковини, не було місця для ніяких взаємних докорів.

## Державна кооп. рада проти реґіонального союзу на Волині.

### РЕВІЗІЯ КООПЕРАТИВНОГО РУХУ.

ВАРШАВА, ПАТ. 31. жовтня державна кооперативна рада радила в м-стві скарбу над справою ревізії кооперативного руху. Віцеміністр скарбу Лехніцький сказав, що в висліді задуманої реорганізації кооперативного руху повинна настати тісна співпраця кооператив і ревізійних союзів із господарським самоврядуванням.

У висліді нарад кооперативна рада постановила предложити міністрові скарбу прихильну опінію для пляну консолідації кооперативного руху. Рада заявилася за злукою двох найбільших кооператив: познанської „Унії" та варшавського „Зеднočеня", до яких належить 9 рев. союзів і 5.000 кооператив. Рада поручає також злучити польські союзи консументів, так щоби в усій державі був лише один союз кооператив консументів Річипосполитої.

Рада заявилася за цим, щоби державний союз мав право ревізії українських і „руских" кооператив і поручила, щоби діяльність тих кооператив обмежити до півд.-східних воєвідств. Признали право ревізії двом жидівським і двом німецьким союзам у Познані та Грудзьондзі. Рада поставилася неприхильно до створення реґіонального волинського союзу та до створення союзу при Рільничій Палаті у Львові. Рада заявилася за найтіснішою співпрацею кооп. організацій із господарським самоврядуванням, себто з рільничими та ремісничими палатами.

## Петровський керманичем закордоних справ

### ПРИ УРЯДІ РАД. УКРАЇНИ.

ВІДЕНЬ, 1. 11. ПАТ. Большевицького посла у Відні Адольфа Петровського відкликали й іменували його керманичем закордонних справ при уряді української рад. республики в Києві.

## Скликають розбройну конференцію.

ПАРИЖ, ПАТ. Голова розбройної конференції Гендерсон постановив скликати засідання президії конференції до Женеви на 20. листопада. На денному порядку буде мабуть і справа торговлі зброєю.

## Арештували большевицьких спортовців.

МОСКВА, 1. 11. ПАТ. Вістка про арештування большевицьких спортовців чеською поліцією у Кошицях під закидом участи в демонстраціях льокальних комуністів прийшла до Москви вчора пізним вечором і викликала загальне обурення. Треба зазначити, що між арештованими є високий держ. муж, секретар найвищої ради фізичного виховання СССР Діомін.

## Арештували болгарських старшин.

У Софії арештували двох ем. вищих старшин, бувш. команданта Софії ґен. Ґеоргієва та бувш. шефа відділу в м-стві війни Поркова. Кажуть, що є це в звязку з ліквідуванням македонського революційного руху. Оба арештовані вдержували взаємини з Михайловим. Арештували й соціялістичного посла македонця Джідрова. Він був правним дорадником македонського нар. комітету.

## Арештували ґрафа під замітом шпіонажі.

УЖГОРОД. ПАТ. У місцевості Великий Каменир на Сх. Словаччині поліція арештувала земельного власника гр. Берхтольда під закидом шпіонажі в користь Мадярщини. Арештування ґрафа Берхтольда, свояка бувш. австро-угорського міністра та споєвоченого з мадярською аристократією викликало заг. сензацію.

## 50 підводних човнів.

ЛЬОНДОН, 1. 11. ПАТ. „Дейли Телеґраф" повідомляє з Токіо, що одна визначна особа після повороту з Владивостоку сказала, що в тамошній пристані є ок. 50 підводних човнів. Цей факт і велику скількість большевицьких літаків, які там є, японські урядові кола вважають небезпекою для Японії.

### ВЖЕ ЗАКІНЧАТЬСЯ ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ СХ.-КИТАЙСЬКОЇ ЗАЛІЗНИЦІ...

МОСКВА, ПАТ. Із большевицьких джерел у Токіо повідомляють, що амбасадор Юренев вручив мін. Гіроті большевицьку відповідь на ост. японську ноту в справі сх.-китайської залізниці. Комунікат каже, що стріча Юренева з Гіротою причиниться до скорого закінчення переговорів.

### ЖОВТНЕВА ПАРАДА.

МОСКВА, 1. 11. ПАТ. У Москві гарячково готовляться до жовтневої паради в звязку з 17. роковинами революції. При декорації міста працює 900 малярів, різьбарів і декораторів.

### СТВОРЯТЬ ЗМОТОРИЗОВАНУ ДИВІЗІЮ.

МАДРИД, ПАТ. Уряд задумує створити нову дивізію війська силою 12.000 вояків, зовсім змоторизовану, що малаб касарню в околицях Мадриду, а моглаб у потребі скоро відійти в якунебудь есп. провінцію, загрожену заворушеннями.

### ЧАНЬ-КАЙ-ШЕК РАДИТЬ НАД РЕОРҐАНІЗАЦІЄЮ АДМІНІСТРАЦІЇ.

МОСКВА, ПАТ. Маршал Чань-Кай-Шек підчас побуту в Пекіні обговорив із кількома ґенералами справу реорґанізації адміністрації так, щоби в Китаю введено авторитативне правління. Головою того уряду був би Чань-Кай-Шек.

### СПРАВА БЕЗПЕКИ В ДНІ МАРСЕЛЬСЬКОГО ВБИВСТВА.

ПАРИЖ, 1. 11. ПАТ. Шеф ґен. інспекції адміністраційної служби здав міністрові внутрішніх справ звіт у справі безпеки в Марселі в дні атентату на короля Олександра та мін. Барту.

### ДОМАГАЮТЬСЯ ВІД АВСТРІЇ ВИДАЧІ ТЕРОРИСТА.

ВІДЕНЬ, 1. 11. ПАТ. Французьке посольство у Відні зажадало від австрійського уряду видачі полк. Перцевича, якого недавно арештували у Відні. Віденська поліція веде слідство в справі його злочинних звязків із хорватськими терористами.

### ЗЕМЛЕТРУС.

МОСКВА, ПАТ. У Закавказькому краю відчули доволі сильно землетрус у Баку, Ерівані, Шемаха та Степанакерт. Комунікат не згадує про жертви в людях.

### КАТАСТРОФИ.

У заливі св. Лаврентія в Канаді біля островів Антікості затонув корабель „Рой Давід". Капітан і 4 людей із залоги доплили до побережжя. Інші 6 моряків і 12 подорожних всіли до ратункових човнів, та всі затонули.

На летовищі в Торонто (Канада) упав літак і спалахнув вогнем. Пільот згинув на місці, ученик лет. школи помер опісля. Рівночасно в Камп Борден у летунській катастрофі згинув старшина-пільот.

У лісі біля Ґрацу впав шкільний літак летунської школи в Тальгофі в Стирії. Пільот і його товариш тяжко ранені, літак зовсім знищений.

До товарового дому в Каза Ґранде (на Кубі) підчас найбільшого руху якийсь чоловік кинув бомбу. Бомба вибухла. Люди в переполосі кинулися до дверей. Було ранених кільканадцять жінок, що саме купували. Дві померли по дорозі до шпиталю. Здогадуються, що бомбу кинув член монархістичної орґанізації.

### СНІГ.

ПАРИЖ, 1. 11. ПАТ. Сьогодні в ночі між 12 і 4.20 падав у Парижі перший ц. р. великий сніг.

Також в Анґлії, Шотляндії та Ірляндії температура впала нижче зера. В багатьох місцевостях упав великий сніг, що доходить до пів. м. висоти. На деяких сільських дорогах якийбудь рух був зовсім унеможливлений.

# Господарська сторінка

## середнеевропейської проблеми.

*Прага, жовтень 1934.*

Гадаю, що не від речі буде подати шан. читачам хід думок дуже цікавого реферату, що його мав 20. ц. м. в Брні чехословацький міністр рільництва, відомий словацький політик д-р Мілян Годжа на загальних зборах Середне-европейського інституту для господарського зближення середне-европейських держав. Роблю це тому, що т. зв. середне-европейська проблема це дійсно осередок цілої нинішньої европейської політичної ситуації, а далі й тому, що і сам підхід референта до питання дуже оригінальний і найшов відгук у цілій Европі.

Відчит мін. д-ра Годжі носив назву: „Чому Середуща Европа?“, а його провідні думки такі:

Після здійснення визвольних змагань поневолених народів зріс в новій Середущій Европі теж господарський націоналізм. Головний його вияв це індустріялізація досі чисто рільничих країн. Між ними і Чехословаччина, через зменшене спотрібування рільничих продуктів, наближується до рільничої собівистарчальности. При такім природнім розвитку треба вважати господарську Малу Антанту великим активом середне-европейських господарських взаємин. Мала Антанта є нині важним бльоком, який може бути вже основою для співпраці і з іншими державами, бо сороксім міліонова реґіональна одиниця може легше переговорювати ніж поодинокі менші одиниці. Римський пакт з Малою Антантою господарсько не суперничить. Господарські взаємини держав Середущої Европи — все одно чи належать вони до малоантантської групи, чи до римського бльоку, чи стоять обіч обох є замалі і не вистарчають на те, щоби стати самостійною реґіональною організацією. Вони не сталиб нею навіть і тоді, колиб обняли собою Польщу, Болгарію, Грецію та балтійські держави. Реґіональні пакти в Середущій Европі не слід будувати на взаємному обміні товарів між її поодинокими державами. Справа не поліпшилаб, колиб навіть втягнути до цього або Італію або Німеччину, або й обі ці великодержави. А проте господарська Середуща Европа мусить існувати. Вона мусить існувати тому, щоб на місце малих держав — хіба з вимком одної Польщі — могла виступити до взаємин зі Західною Европою сильна стоміліонова реґіональна одиниця, сильна скількістю свого населення, якого обновлена покупна спроможність моглаб мати для Західної Европи якусь більшу вартість. Правда, скептики вказують на те, що Західна Европа вже стільки напозичалася грошей Середущій і Східній Европі, що ледви чи охоче ще й тепер принести якусь жертву. Але тут не йде про жертву, а лише про добре продуманий власний інтерес.

Задовження Середущої Европи під цю пору величезне. Коли брати під увагу коротко і довго речинцеві довги, а також довги державні і приватні, то в Чехословаччині задовження виносить 1928 міліонів швайц. франків, в Австрії 2.576, в Мадярщині 3.541, в Югославії 3.951, в Румунії 5.266, а в Польщі 5.739 міліонів шв. франків. Значить, що задовження лиш шости держав доходить до 23-ох міліярдів. З цих довгів треба платити відсотки й амортизаційну сплату, а це лише у цих шістьох державах робить річно суму 1200 міліонів шв. франків. Само собою, що держави, які гроші дали, мають право домагатися їхнього звороту. Але чи вспілі держави-довжники платити бодай відсотки і амортизацію готовими грішми? Також золота і девіз у цих держав не багато, а золоте покриття в порівнанні зі Західною Европою у них невелике.

Середне-европейська група держав — отже крім держав Малої Антанти і римського бльоку ще Болгарія, Греція, Польща і балтійські держави, разом 11 держав, має 111 міліонів мешканців і 947 міліонів золотих долярів обігової монети, враховуючи сюди паперові гроші. На другій стороні проти них стоїть у Західній Европі група вдвоє більша, бо самі лише Англія, Франція, Італія, Німеччина, Бельгія, Голяндія і Швайцарія мають разом 216 міліонів населення, а сім цих держав мало з кінцем серпня ц. р. аж 9.793 міліонів золотих долярів обігової монети, себто десять разів більше, ніж одинадцять середне-европейських держав. Колиж знову порівняти запаси золота і девіз в обох цих групах, то й тут порівнання виходить на некористь середне-европейської групи держав. З кінцем липня ц. р. мало сім західно-европейських держав 5529 золотих долярів запасів, а протилежна група мала їх в цьому самому часі лиш 345 міліонів золотих долярів. Якже може в цій ситуації жебрак середне-европейський платити західно-европейському богачеві? У грошах він не може, а тому лишається лиш експорт.

1932 р. процентова служба заграничних довгів середнеевропейських держав досягнула великих відсотків вивозу: в Чехословаччині це виносить 9 прц., в Румунії 22 і пів прц., в Австрії 40 прц., в Югославії і в Польщі понад 58 прц., а в Мадярщині аж 79 і пів прц. Іншими словами: щойно чотири пятих цілого мадярського експорту вистарчає на сплату відсотків від заграничних довгів. А деж довіз, за який треба тепер платити і то або доброю валютою, або знову вивозом?

Вихід з цієї ситуації — на думку референта — лиш один: Хочуть середне-европейськ. держави платити свої борги Західній Европі, то мусять це робити лиш у формі збільшеного вивозу. Але всі ці держави, з вимком лиш Чехословаччини та Австрії, це аграрні держави й вивозять більшістю рільничі продукти та худобу, яйця та дріб. Крім цього можуть вони ще додавати деякі вартісні сировці. Йде лиш про те, чи Західна Европа може і хоче нині ці продукти купувати. З господарського й фінансового погляду є в інтересі західньо-европейських держав присвятити більше уваги довозові рільничих продуктів та сировців з придунайських держав та з держав Середущої, а теж і Східної Европи (!). Тут не йде про філянтропію, але про здоровий торговельний інтерес.

Однак передумовою успішної розвязки цілої цієї проблеми є те, що рівноварτним партнером супроти сильної Англії, Франції і т. д. не може бути ряд середніх та малих держав, з яких кожна йде самопас. Господарська Мала Антанта є першим кроком на тому шляху, щоб у противагу Західній Европі поставити сильну господарську реґіональну одиницю Середущої Европи. Це — на думку референта — може у великій мірі причинитися теж до ступневої ліквідації теперішньої господарської кризи, а далі до розвязки політичної сторінки середне-европейської проблеми — цього ключа до мира і ...

Мн.



# Не соромитись простої роботи...

(Відповідь п. І. Січинському).

### НЕМА В НАС ЛЮДЕЙ ДО ПРОМИСЛУ.

В „Ділі“ ч. 281 з 20. X. ц. р. п. І. Січинський забираючи голос в дискусії над розбудовою нашого промислу, поставив здається мені (зі змісту) від наших „молодих“ цілий ряд закидів та домагається категоричного „Відповіджте!“

Даю відповідь: Не помиляюсь, коли твержу і далі, що в нас нема достаточного числа людей здібних творити промисл, працювати у ньому, бути його керманичами та піонірами, дарма, що є у нас декілька метких одиниць, які ведуть чи то свої чи кооперативні підприємства. Тих одиниць є мало на скількість нашого населення та простір національної території, люди це старші, які в боротьбі за своє існування знищили свої сили, багато з них у своїй скромності не має сміливости виходити на велику арену, неодні з них почувають і як чесні громадяни признають, що можуть вести свої малі підприємства, але бояться керми фабрики.

Якби у нас були відповідні люди, щоб творити промисл, то ми його малиб. Біда в тому, що їх нема й як видно зі статті п. С. нескоро їх будемо мати.

Закидає п. С., що „директори наших установ починають карієру від звичайного службовика, а кінчають емеритурою або смертю зі старости“, та що „перейшовши там практику і набувши досвіду не творять власних: директори кооп. банків, своїх приватних банків, директори М. С. своїх приватних молочарських підприємств, директори Н. Т. чи Ц. С. своїх власних торговельних складів і т. д.

Щодо творення у нас приватних банків, то нехай п. С. не ображується, але коли він виходить тепер з тою справою, то змішчує мене чомусь в переконанні, що на банковости він зовсім не визнається. Банки це не прості реміснецькі верстати чи звичайні крамниці. Директори наших кооперативних банків ані не всі такі неуки, ані такі ліниві, щоб не могли чи не хотіли творити своїх власних приватних банків, тільки, що банку не можна засновувати як шевський варстат чи крамницю з ґудзиками та пастою.

Передовсім Ротшильдів між директорами наших банків нема; далі: творення банків нормують спеціяльні закони, на банк треба мати концесію.

### НАШІ БАНКИ І МОДЕРНІСТЬ.

Наші кооперативні банки ледви животіють. Не знаю, чи п. С. знає історію одинокого нашого акційного банку: Земельного Гіпотечного, як ішла збірка його основного фонду, опісля підвишка? Не знаю, чи відомо йому, хто врятував існування цього банку та в чийому портфелю є більшість його акцій?

Наша банковість пристосована до аграрного характеру нашого краю та народу. Діяльність нашого акційного та наших кооперативних банків основана на обслузі потреб більшости нашого народу, наших селян, дрібно- і малоземельних рільників. На гіпотеці спираються всі трансакції наших банків. Наші банки носять іще на собі тавро банковости старих та середньовічних часів, вони „сокотять“ (вислів одного з наших директорів) гроші, які їм дали вкладчики, забезпечуючи їх, значить знову „сокотять“ в позичках на гіпотеках, у кредитах короткоречинцевих.

Наші банки не мають іще характеру та прикмет новочасних банків, які „посередничать головно у виплаті та обороті кредитом“[1]) та які в свому підприємстві обертають переважно чужими, на довший або коротший час, меншим або більшим числом клієнтів повіреними їм грошем“[2]).

„Керманич банку — сказав визначний англійський банковець в Англії Haukey — мусить уміти відріжнити вексель від гіпотеки“[3]). Модерні банки повставали скрізь з переміною природної рільничої господарки, в господарку промислову, торговельну. З відкриттям заморських шляхів, з поширенням кольоніяльної торговлі, зі зростом фабричного промислу повстають модерні банки в Венеції, Голяндії, Англії і т. д. Першими банкірами в Англії були жидівські купці[4]).

Короткоречинцевий банковий вексель у нас майже непрактикований, його зправила безнастанно прольонгують. Наші банки не зачетують експорту наших фабрикантів, бо його у нас нема, не ведуть їх рахунків чи виплат, у нас нема безгрошевого банкового обороту.

Наш селянин не має своїх банкових конт, продає за готівку і готівкою платить, без банку наскільки не потрібує позички, наш селянин обходиться.

### ПРИВАТНІ БАНКИ І КООПЕРАЦІЯ.

Деж тут ґрунт для наших приватних банків?

Вони можуть у нас повстати хіба аж з переміною аграрного характеру нашої країни, з розвитком нашого промислу, нашої торговлі.

Покищо ми ведемо ще тільки примітивну натуральну майже виміну (товар чи продукт за готовий гріш) господарку, а така господарка розвиткові банків, ще й приватних не сприяє.

На боці лишаю тезу економістів, що велике число банків не конче свідчить про здорову фінансову силу суспільности, та що нині скрізь йде концентрація фінансового капіталу, картелізація банків.

Не багато визнається п. С. і на нашій кооперації. Не знаю чи п. С. забуває чи не знає, що це таке кооперація й служба у ній. Кооперація це громадські, суспільні установи, які мають якусь ідею. Н. Т., М. С., Ц. С. це не звичайні тільки крамниці, обчислені на зиск, але вони сповнюють велику суспільну, громадську ролю, організують на спільних у нас національних основах наші розпорошені економічні сили. Працівники наших кооперативних установ це не ґешефтярі, а працьовники в службі великої ідеї. А ідея вимагає вірности їй до кінця. Коли хтось накликує громаду до організації в кооперації, вказує її користи та вищість, то як може він потім цю організацію сам розбивати, або кидати? Чи не булаб це деморалізація? Чи колиб священик виступав з церкви та основував свою власну — чи це булоб правильне, моральне явище?

П. С. не признає хіба кооперації ніякої ідеї, коли може щось подібне думати.

[1]) D-r Georg Obst: Geld-Bank- u. Börsenwesen, Stuttgart 1922, ст. 95, 101.

[2]; [3]; [4]) ibidem

## КОНКУРЕНЦІЯ.

Про конкуренцію згадує п. С. і каже, що її теж нема чого лякатися. Тут хіба велике непорозуміння. Економічне життя підлягає певним законам, коли воно має функціонувати правильно. Український нарід своє економічне життя щойно упорядковує, організує. В інтересі сили та справности наших економічних установ та підприємств лежить, щоби вони розвивалися правильно, щоб не було між ними ніяких конфліктів, щоб одні доповняли других, щоб всі творили одну господарську цілість.

У нас, нації економічно слабо розвиненої, де наше господарське життя масово зосереджене в кооперації, конфлікт чи конкуренція між кооперацією і приватниками небажані, бо можуть принести шкоду нашому економічному розвиткові. У нас мусить бути упорядковане відношення кооперації до приватників. Де вже є кооперативне підприємство, треба нам добре призадуматися, чи у тій місцевости можливе та потрібне таке саме приватне підприємство і навпаки. Мені здається, що коли прим. кооп. „Будучність“ веде свою фабрику паперців, то нема покищо місця ні ринку збуту для приватної української фабрики паперців, вона покищо нам непотрібна. Те саме торкається на мою думку і Маслосоюзу, Центросоюзу чи Народньої Торгівлі, як торговельних складів.

Зрештою над основанням гуртівлі, що обслуговалаб детальну продаж наших приватних крамниць, слід подумати організації нашого приватного купецтва Союзові Українських Купців.

Може можнаб говорити у нас про другу, значить приватну фабрику мила.

## КООПЕРАТИВНЕ І ПРИВАТНЕ ВИРОБНИЦТВО.

Думку про упорядкування взаємин між кооперативним і приватним виробництвом кидаю тут тільки мимоходом. Вирішити це повинні представники нашої кооперації РСУК та Союз Українських Купців та Промисловців, розподілом терену приватного та кооперативного виробництва. Інакше стоїть справа з варстатами фризієрів, бляхарів, фотографів, ковалів і т. д. Правильне розміщення їх повинно залежати від організації наших: „Міщанських Братств“, „Зорі“ та українських цехів, що щойно основуються.

Пригадую, що недавно одна місцевість через „Діло“ шукала бляхаря українця і до нині здається там такого не спровадила!

Коли йде про практику для молоді то дійсно для наших високошкільників тяжко її знайти. Торговельних інституцій наших мало. Одна лише „Народня Торговля“ ще сяк-так дещо вишколює молодий купецький нарибок. П. С. К. такого вишколу не дають і дати не можуть. Ні торговець шкірою, ні текстильними виробами вишколу в П. С. К. не дістане, за цим треба йти до спеціялістів. Наш приватний купець чи навіть ремісник, який сам має малу теоретичну шкільну освіту, боїться приймати на практику пана — студента університету, за те радо прийме учня з виділової школи чи нижчої гімназії, хоч знаю студента університету, який працює у ковальському варстаті, студентку що працює у стрижія, студентку торговельну помічницю у чужому складі обуви і т. д. Та це у нас покищо білі круки і не селянські діти. Але при добрій волі наших організацій можна й цю справу наладнати.

## МОЛОДЬ І ПОЧАТКИ КАРІЄРИ.

Все-ж треба, щоб наша молодь починала свою карієру тільки „від звичайного службовика“, а то й простого робітника, щоб не мала вона покищо за великих аспірацій, щоб бралася за всяку працю, щоб не нехтувала навіть продаванням на вулицях мила, содової води, овочів — так як це робить нині жидівська інтелігентня молодь.

Трудно — життя важке, воно й боротьба. Неодин американець, що в молодости чистив чоботи, нині поважний бізнесмен. Чистити чоботи — аж якось лячно мені сказати це нашій молоді. А й з того живуть люди.

Живу на селі на кілька кільометрів від великого міста. Село фільваркове, спролетаризоване. Більшість „господарів“ це 3—4 моргові, а є й такі, що мають тільки $1^1/_2$ морга і тих є добрих 20%. Від 10 моргів угору має може 5—7 проц. села. До школи до міста ходить тільки одна селянська дитина, хоч місто під носом.

А чому воно так? Бо хто ходив до школи сидить „без посади“, бо не хоче братися до простої фізичної праці, хіба, що від напасти поможе дещо батькам у господарстві.

Тимчасом у селі є жид, веде крамницю, скуповує збіжжя, прядиво, шкіри, яйця, купив вже обійстя. У місті зараз коло торговиці двох жидів на примітивних машинках з клочча роблять шнури, портяну упряж для коней, лийви і т. д. — і продають нашим селянам. Російський жидок з виробленого селянського клочча, продає селянам теж у крамниці ріжні потрібні в господарстві вироби, другий жидок веде крамницю з клоччам та полотном купованим від селян. А недокінчений студент у мому селі ходить з парубками по чужих садах, та в селі утверджує переконання, що нема чого посилати дітей до школи, бо з неї й так нема хісна.

Практика життя нехай навчить нас, що наша молодь скінчивши загальну шкільну освіту, мусить братися за чорну працю, іти до практики, до терміну, а потім коли настануть сприятливі умовини за вищі студії. І в нас можуть бути фізичні робітники, які ставши на ноги, зможуть кінчити студії, робити навіть докторати.

Покищо треба найперше простої фізичної, чорної праці, щоб нею опанувати промислове життя нашої нації, тільки тої простої праці, якої скрізь багато і до якої не треба аж опіки чи помочі, щоб не соромилась її наша студентська молодь. Поборовши сором перед простою, брудною працею наполовину зменшимо безробіття нашої інтелігенції.

**Антін Чернецький.**







# З ВИБОРЧОГО РУХУ.

## ЗОЛОТОПОТІЧЧИНА.

Дня 21. жовтня ц. р. відбулася в Золотім Потоці для місцевого громадянства, а дня 24-го жовтня для відпоручників сіл Золотопотіччини передвиборча нарада. Нарадами проводив місцевий лікар **др. Анатоль Юревич.** На нарадах явилось понад $1^1/_2$ сотні учасників. Обширний реферат про новий самоуправний закон, про значіння громадських виборів, як також про виборчий регулямін виголосив місцевий адвокат **Осип Мисевич.** Зацікавлення виборами велике, головно серед молодшого громадянства довколичних сіл, яке зрозуміло вагу громадських виборів та рішило піти до них одним фронтом. У поодиноких громадах Золотопотіччини повстали місцеві комітети, які розвинули живу діяльність на місцях.



# Смерть д-ра Йосифа Пурицкіса.

Дня 25. жовтня ц. р. помер у Ковні нагло на удар серця д-р Йосиф Пурицкіс, голова Союзу Литовських Журналістів, заст. голови Комітету для висвободження Вильна, бувший литовський посол у Німеччині й один з перших міністрів закордонних справ відродженої литовської держави. З особою покійного зійшов у могилу один з найталановитших і дуже продуктивних литовських публіцистів та дипльоматів.

Д-р Й. Пурицкіс уродився в корінній Литві в 1883 році. Середню школу покінчив у Ковні; Духовну Академію в Петрограді. Для доповнення студій переїхав був до Швайцарії, де студіював історію, социольогію і міжнародне право. З вибухом світової війни розвинув широку пропаґандивну діяльність на швайцарському терені в користь самостійної литовської держави. Глибоким знанням та силою своєї індивідуальности заняв визначне становище серед литовців на чужині. По проголошенні самостійної литовської держави іменував його литовський уряд спершу своїм представником а відтак акредитованим послом у Берліні. На тому пості зумів д-р Пурицкіс своїм дипльоматичним хистом та переконуючою силою своїх арґументів і своїм знанням здобути собі належну повагу в тодішніх німецьких урядових колах, що знову дало йому можливість відпарувати всякі змагання деяких німецьких кол обмежити литовську державну самостійність. У 1920. р. був д-р Пурицкіс вибраний послом до литовського сойму й урядом д-ра Ґрінюса іменований міністром закордонних справ литовської держави. По довшому урядуванні подався до димісії і посвятився публіцистичній діяльности, вибиваючись відразу на одно з перших місць у литовській публіцистиці. У всіх важніших органах литовської преси можна було все стрінути статті д-ра Пурицкіса чи то політичного, чи економічного, чи історичного змісту.

Відоме було його імя теж серед українців. Одружений з українкою від багатьох літ живо цікавився українськими справами. Перед кількома роками зробив був поїздку по зах. українських землях і мав нагоду нав'язати особистий контакт з цілим гуртом наших визначніших політиків та кооператорів. Лекції про Україну в литовському радіо, виклади про Україну серед литовського громадянства, а врешті ціла низка статтей у найріжнородніших литовських пресових органах про Україну були по найбільшій части плодом праці д-ра Пурицкіса. Частинно заходами покійного створено в Ковні Литовсько-Українське Товариство. Коли нині майже в найдальших закутинах Литви знають про Україну, коли українське живе слово та українська пісня находять всюди на Литві широкий відгомін та коли в литовській нації віджили традиції давнього литовсько-українського братерства, то це в дуже значній мірі заслуга д-ра Пурицкіса. Він належав, що так скажемо, до тих перших піонірів, що після світової війни клали цеглу до цегли під будову литовсько-українського зближення.

В особі покійного втратила литовська держава одного зі своїх найкращих будівничих та політиків, а Українська Нація одного з найбільших своїх приятелів.

# НОВИНКИ



— **Сіль потаніла.** На основі розпорядку міністра скарбу з днем 1. листопада ц. р. обниженo ціни соли. Сіра сіль потаніла на 8 проц. (із 26 на 22 с. за 1 кг.), сіль біла на 9 проц. (із 36 на 32 с.).

— **Не буде знижки тютюну.** ПАТ заперечує часописні вістки, нібито Польський Тютюневий Монополь видасть новий цінник, що передбачує знижку цін. Зате сподіються, що в продажі появиться новий рід папіросок п. н. „Гель“, для якого від довшого часу приготовляють мішанку. Будуть це папіроски зі смаком англійських і американських папіросок.

— **Уневажнили вердикт присяжних.** Перед судом присяжних у Львові відбулася розправа проти Івана Кусяка з Чижиць, пов. Бібрка, за те, що вдусив свого тестя Дмитра Пилюса. Після переслухання свідків і кінцевих промов прокуратора й оборонця, присяжні судді заявилися 6 голосами так, 6 ні. Отже обвинувачений, якому грозила кара смерти, мав би бути увільнений. Одначе трибунал засистував цей вердикт і Кусяк стане перед іншим судом присяжних.

— **Напад на касієрів.** Два касові урядовці копальні „Теспу“ зі Стебника, Грохольський і Зaремба верталися 30. жовтня ц. р. з Дрогобича, везучи 33.000 зол. на виплату пенсій урядовцям і робітникам. По дорозі взяли на віз війта зі Стебника, Григоревича. Коли віз знайшовся біля Сольця під лісом, нагло вибіг з ліса бандит у чорних очицях та з револьвером у руках. У відповідь на те Грохольський добув револьвера і стрілив до бандита. В цьому менті вибігло з ліса ще трьох бандитів зі зброєю в руках і почали стріляти до воза. Урядовці „Теспу“ приспішили їзду і відстрілюючись, доїхали щасливо до Стебника. В часі стріляння ранено припадково 35-літню селянку зі Сольця Шперинвк, яку відставлено до дрогобицького шпиталю. За напасниками, що втікли в напрямі Раневич, вибралася поліційна погоня.

— **Ограбили почтовий віз.** На дорозі між селом Безводя Деревна, пов. Радзимін, доконано

в білий день звичайного грабункового нападу на почтовий амбулянс, що віз із Радзиміна почту та гроші на виплати для урядовців і вчительства. В лісі, де чатували бандити, посипалися до почтового воза револьверові стріли, від яких згинули постерунковий Йосиф Лацюк і візник Матей Ришковський. Опісля бандити кинулися до воза, розбили двері, зрабували готівку 4.000 зол. і втікли в ліс. Повідомлена про це поліційна влада влаштувала облаву на бандитів.

— **Родзевичівна дістала літературну нагороду.** Літературну нагороду фондації імени Елізи Ожешкової признали письменниці Марії Родзевичівній. Нагорода ця ц. р. виносить 1.800 зол.

— **Вбивство магістрацького службовця.** ПАТ. повідомляє: 1. листопада над ранком при вул. Стрийській 76 у Львові, вбито трьома револьверовими стрілами 55-літнього службовця магістрату Альойзія Госларського. Особи вбивника покищо не устійнили. Прокураторія та поліція ведуть слідство.

— **Зловживання почтової управительки.** Управителька почтової агенції в Хотишові біля Ковля, Юлія Слівінська, доручила одному реемігрантові з Канади грошеву посилку в сумі 500 долярів, висланої корабельною фірмою з Варшави. Коли адресат отворив лист, недоставало в ньому 60 долярів. Пошкодований повідомив про це поліцію і Слівінська станула на днях перед судом у Ковлі. На розправі устійнено, що цифру на конті перероблено і при доручені обвинувачена відкрила лист, щоби затерти сліди. Слівінську засуджено на 6 місяців з позбавленням прав на 3 роки.

— **Осліп перед поворотом до рідного краю.** Після кількох років побуту в Бразилії рішив вернутись до батьківщини, до села Садки на Волині еміґрант Садчук. Тимчасом він хорував на очі і в день відїзду з Ріо де Жанейро він осліп. Не хотячи вертати до рідного краю калікою, Савчук вискочив з вікна і погиб на місці.

— **Гр. Потоцький на волі.** Суддя Демант зажадав за звільнення гр. Генрика Потоцького, бувшого президента жирардівських заведень 2 мілiони золотих. Кавцію цю забезпечили на нерухомостях гр. Потоцьких, тому він вийде на волю.

— **Ще один виддалений король.** Цим разом є нововибраний король циганів Михайло Квек, якого видалено раз на все разом з родиною із Чехословаччини як невигідного чужинця. Причиною видалення було невідповідне поведення „королівської" родини на весіллі в одного циганського старости.

— **Службовці мусять купувати гуси.** Литовська рада міністрів розглядала проект закону міністра хліборобства, щоби на державних службовців наложити обовязок купувати гуси. До кождих 100 літів платні був би привязаний обовязок закупна 1—1½ гуски. Так службовці закупилиб щось 200.000 гусей і так розвязали би збут гусей. Одна гуска платиться на Литві 4 літи.

— **Що жде сьогодні реемігранта.** Над озером Гепо в свенцянському повіті хлопці, що пасли худобу, побачили людську ногу, яка виставала із землі. Повідомлена про це поліція розкопала пісок і добула тіло чоловіка. Доходження викрили, що це тіло реемігранта з Америки, який вернувся недавно до краю і хотів біля Свенцян купити більшу посілість. В останньому часі бачили його в товаристві якогось підозрілого мужчини. Поліція викрила незабаром того мужчину й арештувала. Його назвище держать покищо в тайні.

— **Граната вбила три особи.** Біля містечка Паскан у Румунії склалася трагічна подія. Один сільський хлопець знайшов на полі артилерійське стрільно, яке взяв під паху, щоби принести до дому. Нараз важке стрільно висунулось йому з рук, впало на землю й експльодувало. Від вибуху згинули одна жінка і двоє дітей. Третю дитину сильно покалічило.

— **Вовк пожер дитину.** Сталося це в місцевости Липівка над озером Нароч, де вовк ухопив півтретялітного сина Вінцента Корейва. Думаючи, що дитина заблукалась, батько повідомив поліцію. Почались глядання і знайдено погризені останки дитини.

— **Ограбили ще й побили.** Три замасковані злодії з револьверами війшли до банку в Балті (Бесарабія). Чотирьох службовців тяжко побили. Тому що грішми з гол. каси не вдоволилися, пішли ще до кабінету директора, побили директора та ще одного службовця й забрали гроші з другої каси. Забрали загалом ок. пів міліона левів.

— **Останнє число „Жорен", ч. 21, з дня 1. листопада** починається символічним малюнком осени на Поліссі; характеристичне цьогорічне явище — з берези дуже мало листочків паде. Анатоль Кудрилик бабахнув сильну поезію, згадуючи один хмарний осінний ранок у Листопаді. О. Ордан витягнув із свого стола кілька нових жіночих шпильок. Осій Г., що має завсіди гумор, коли тільки треба написати фейлетон, дав фільософічну розвідку п. з. „Чи тільки лист паде у листопаді", а А. К., його найближчий приятель, оповідає про те, як Осія покликали до резерви. Три дрібні ілюстрації зображують клопоти „Т-ва письменників і журналістів", що має виплатити цього року нову літературну нагороду. Другі три ілюстрації показують директора Українського Наукового Інституту у Варшаві О. Г. Лотоцького як факіра, що вміє зробити з одного Шевченка 16 томів. Директор „Національного музею" д-р Свенціцький тягне до Музею самого Новаківського, бо не хоче, щоб колій тільки самі оригінали; наші мистці стукають до Міністерства Освіти, щоб воно дало їм малювати стіни в обіцяному господарському ліцею; Марія Сокіл тягне [illegible] Дядько Панько має свої клопоти з військовими [illegible] ловний редактор з кіновими картами і [illegible]никами — одним словом за два тижні „Жорна" назбирали злобних новинок цілу гору!

## ДИВОГЛЯДИ.

### ІНДІЙСЬКІ СЛОНИ ТАНЦЮЮТЬ.

Індійський присмирник диких звірів Расман із Калькути підібрав собі трупу із 24 слонів, в яких відкрив незвичайний хист до танцю. Танцюють ці слони неабищо, бо „російські танки"; не виключене, що є між ними теж навіть пак і коломийка. Балетмайстер вибирається з ними до Европи впевняючи, що його слони здивують усіх своєю грацією та легкістю.

### ПЕС НА ДОДАТОК.

Один нюйорський промисловець, що торгує autami оповістив у пресі, що кожний хто купить у його фірмі авто дістане на додаток гарного пса. За виставою своєї фірми помістив він зразки 20 псів найкращої породи, рахуючи головно на жіночу клієнтелю. Вже неодна жінка купила футро тільки тому, що мала стилеві рукавички.

### НЕ ВІЛЬНО ГРАТИ МЕНДЕЛЬСОНА.

Президент німецької „Культурної палати" рішав 27. м. м. питання: чи можна дозволити, щоб виконувано на концерті ораторію Генделя і „Сон літньої ночі" Мендельсона. Генделя дозволив, Мендельсона ні. „Націонал Цайтунг" пояснює це рішення так: „Райх не може взяти на себе відповідальність за музику Мендельсона. Ця музика — геніяльна, але закони про расу і про кров треба прикладати без усяких винятків". І це рішення теж геніяльне.

**Ніхто не обмежує Вашої особистої свободи. Можете підписати довільну скількість позички Рідній Школі. Кожна позичка по 25 зол.**

## СПОРТ.

Польонія — Л. К. С. 4:2 (1:1).
КРАКІВ. Краковія — Легія 2:0 (0:0).



За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10